

HOLICKO

KRAJEM EMILA HOLUBA

Pracovní list s informacemi o obci, matematickými a čtenářskými úlohami.

HORNÍ JELENÍ

Místní části: Horní Jelení, Dolní Jelení a Rousínov

Počet obyvatel

2 124

(k 1. 1. 2024, zdroj ČSÚ)

Počet domů

782

(k 26. 3. 2021, zdroj ČSÚ)

Rozloha

2 448 ha

(k 1. 1. 2024, zdroj ČSÚ)

1. písemná zmínka

1495

Horní Jelení – město mezi lesy

- Nejmenší město na území Holicka
- Nejvýhodnější obec na Holicku
- Jediná obec na Holicku obklopená lesy kolem dokola
- Stojí zde jediný zámek na Holicku
- Nejlepší offroad trať pro RC modely aut
- Obec jako stvořená pro muzikanty

Spolufinancováno
Evropskou unií

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ih MAS
HOLICKO o.p.s.

Informace o městu Horní Jelení a jeho historii

Horní Jelení je pomyslným ostrovem v zeleném moři lesů. Jelenská krása neuhodí do očí na první pohled, ale žijete-li zde chvílku, přiroste vám k srdci borovým kořenem. Okolní lesy zajišťují obci čerstvý vzduch a už v době první republiky bylo Jelení doporučováno pro své téměř lázeňské ovzduší.

Již v předhusitských dobách zde stával lovecký hrádek, kolem něj vznikla pastevní víska, nazývaná Svrchní Jelení podle hojnosti jelení zvěře. Později vznikla východněji vesnička Spodní Jelení, která tvořila se Svrchním Jelením celek se společnou historií. Prvním známým držitelem byl král Jiří z Poděbrad.

První písemná zmínka pochází už z roku 1495, kdy ho koupil Vilém z Pernštejna, ale historii má město o hodně starší a velmi bohatou. K rozkvětu došlo zejména v době, kdy patřilo k panství Heřmana z Bubna. Jeho rod zde nechal v letech 1864–1866 postavit jednoduchou jednopatrovou budovu zvanou zámek, která stojí dodnes. Tento zámek sloužil hospodářské správě jelenských statků.

Kromě lesů nabízí město na rozhraní mezi Orlickým podhůřím a Polabskou nížinou i rybníky z doby perněštejnské – Pětinoha, Hanzlíkovec a Pecenský. Právě ty lákají svou blízkostí místní k častým procházkám a také sběru hub a borůvek, na které je úroda každoročně velmi bohatá. V místních částech Horní Jelení, Dolní Jelení a Rousínov žije ve zhruba 780 staveních více než 2 100 obyvatel.

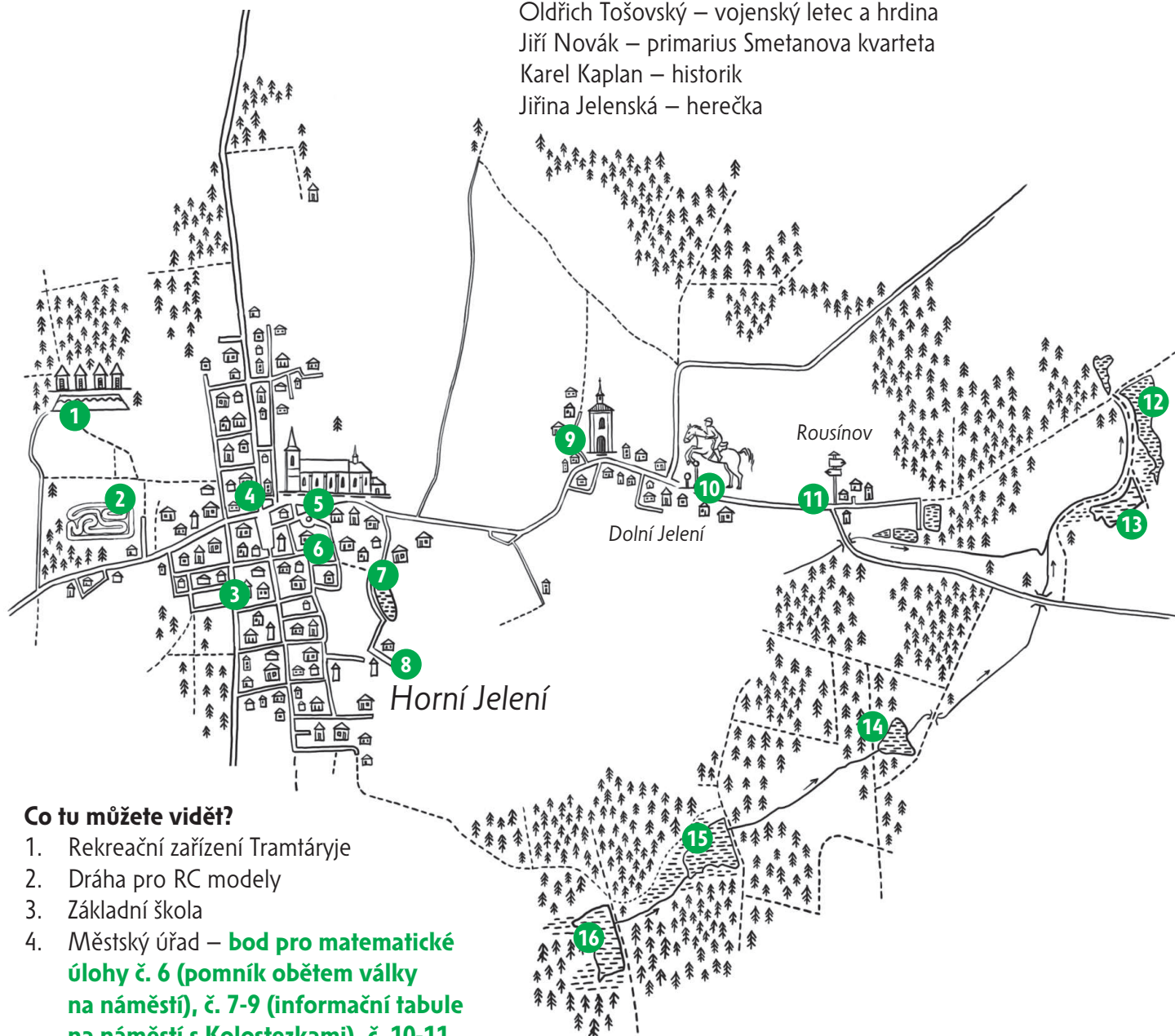
Zajímavosti ve městě Horní Jelení

Co tu můžete zažít?

Závody RC modelů aut v Dolním Jelení
Festival trampských písní – květen
Kloboukový koncert – červen
Český hudební tábor mládeže – červenec, srpen

Koho jste tu mohli potkat?

JUDr. Emil Martinec – první odborový přednosta ministerstva financí a organizátor celní služby
Josef Sokol – poslanec Českého zemského sněmu Říšské rady
Antonín Kosina – básník a spisovatel
Oldřich Tošovský – vojenský letec a hrdina
Jiří Novák – primarius Smetanova kvarteta
Karel Kaplan – historik
Jiřina Jelenská – herečka

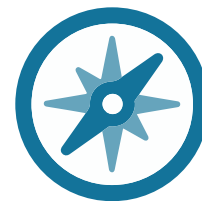

Co tu můžete vidět?

1. Rekreační zařízení Tramtáryje
2. Dráha pro RC modely
3. Základní škola
4. Městský úřad – **bod pro matematické úlohy č. 6 (pomník obětem války na náměstí), č. 7-9 (informační tabule na náměstí s Kolostezkami), č. 10-11 (ukazatel na náměstí)**
5. Kostel Nejsvětější Trojice a jeho okolí (fara, zámek)
6. Mateřská škola
7. Dolní rybník – **bod pro matematické úlohy č. 1-5 (informační tabule)**
8. Žižkův dub na Novákově kopci
9. Kaplička v Dolním Jelení
10. Hřebčín mezi lesy
11. Rousínov – turistický ukazatel
12. Rybník Dolní Pecák
13. Rybník Horní Pecák
14. Oborecký rybník
15. Rybník Hanzlíkovec
16. Rybník Pětinoha – přírodní památka

Více informací o zajímavých místech v obci najdete na webových stránkách uvedených v zápatí.

Matematické úlohy ve městě Horní Jelení pro žáky 1. a 2. stupně ZŠ

Pro výpočet lze využít aplikaci MathCityMap Kód: 2922445

Umístění: Místa najdete v mapce na str. 2

Informace o této trase Počet úloh: 11

Očekávaná doba trvání: 1 hodina 10 minut

Délka: 0.6 km

Výsledky a řešení úloh naleznete na webových stránkách uvedených v zápatí tohoto listu.

Informační tabule u Dolního rybníku – rybníky okolo Jelení I

Z informační tabule zjistěte údaje o rozloze původních rybníků v okolí Horního Jelení. Najděte rybník s největší rozlohou.

Odpověď: Největší rybník se jmenoval _____

a jeho rozloha byla _____ jiter a _____ sáhů.

Nápověda 1 Přečtěte si poznámku o starých jednotkách – jitru a sáhu.

Nápověda 2 Porovnejte, která jednotka je větší, zda jitra, nebo sáh.

Nápověda 3 Najděte v textu obsahy všech rybníků a porovnejte je podle počtu jiter.

Informační tabule u Dolního rybníku – rybníky okolo Jelení II

Z informační tabule zjistěte, kolik bývalo v okolí obce původně rybníků.

Odpověď: _____

Nápověda 1 Informaci najdete ve druhém odstavci.

Nápověda 2 Informaci najdete zapsanou číslem, ale můžete si ji ověřit i přepočítáním názvů všech rybníků v okolí Jelení. Pozor, nezapočítávejte Horní a Dolní rybník v samotné obci.

Informační tabule u Dolního rybníku – změny názvů rybníků

Z informační tabule zjistěte, u kolika rybníků v okolí Jelení se původní název změnil později na jiný.

Odpověď: _____

Nápověda 1 Porovnejte počet rybníků, uvedený v textu číslem, s počtem názvů rybníků.

Nápověda 2 Změněné názvy rybníků jsou uvedeny v závorce.

Informační tabule u Dolního rybníku – nejmenší rozloha

Z informací na tabuli vyčtěte, který rybník měl původně nejmenší rozlohu.

Odpověď: Nejmenší rybník se jmenoval _____,
později _____
a měl rozlohu _____ sáhů.

Nápověda 1 Z poznámky si ujasněte, která jednotka je větší, zda jitra, nebo sáh.

Nápověda 2 Stačí porovnávat jen rybníky, které mají rozlohu v jednotce sáhy (chybí jitra).

Informační tabule u Dolního rybníku – Dolní rybník

Kolik let vlastnil mlynář Fridrich Divíšek mlýn pod rybníkem Svažkou (dnešní Dolní rybník)? Potřebné letopočty najdete na informační tabuli.

a) 62 nebo 63

b) 66 nebo 67

Odpověď: _____

Nápověda 1 V textu hledejte údaje o prvních majitelích mlýna čp. 14.

Nápověda 2 Údaje o mlynáři Fridrichu Divíškovi dobře pročtěte a promyslete, které z nich budete opravdu potřebovat k výpočtu.

Nápověda 3 Hrabě z Bubna a z Litic prodal mlýn dne 25. prosince - co to znamená pro výpočet?

Pomník obětem války na náměstí

Plůtek, kterým je pomník oplocen, ohraničuje vydlážděný rovinný útvar. Určete, o jaký útvar jde.

- a) čtverec
- b) obdélník
- c) lichoběžník
- d) čtyřúhelník
- e) šestiúhelník
- f) kruh

Odpověď: _____

Nápověda 1 *Prohlédněte si dobře tvar plůtku.*
Nápověda 2 *Spočítejte sloupky.*

Informační tabule na náměstí s Kolostezkami – nejdelší cyklotrasa Kolostezek

Na informační tabuli na náměstí s Kolostezkami vyberte nejdelší cyklotrasu. Zadejte její délku v kilometrech.

Odpověď: _____

Nápověda 1 *První údaj je délka trasy, druhý převýšení. Zajímá nás první údaj!*
Nápověda 2 *Pozor na desetinná čísla.*

Informační tabule na náměstí s Kolostezkami – počet cyklotras Kolostezek

Určete počet všech cyklotras na ceduli Kolostezky.

Odpověď: _____

Nápověda 1 *Spočítejte stezky ve spodním rámečku.*
Nápověda 2 *Počítejte pouze počet tras, nevšímejte si číselných údajů u nich.*

Informační tabule na náměstí s Kolostezkami – délka cyklotras Kolostezek

Určete celkovou délku všech cyklotras v km.

Odpověď: _____

Nápověda 1 Sečtěte délky (první údaj), převýšení (druhý údaj) nás nezajímá.

Nápověda 2 Pozor na desetinná čísla.

Ukazatel na náměstí I

Podle ukazatele na náměstí v Horním Jelení určete, za jak dlouho dojdete z náměstí k rybníku Pětinoha, pokud půjdete rychlostí 5 km/h.

- a) 2 hodiny
- b) půl hodiny
- c) čtvrt hodiny
- d) 3 hodiny
- e) 30 minut

Odpověď: _____

Nápověda 1 Najděte na ukazateli, jak je rybník Pětinoha daleko od náměstí.

Nápověda 2 Za 1 hodinu ujdeme 5 km. Nám ale stačí ujít jen část této vzdálenosti. A tomu bude odpovídat i potřebný čas.

Ukazatel na náměstí II

Za jak dlouho doběhneme do Borohrádku na náměstí, když poběžíme průměrnou rychlostí 10 km/hod? (Odpověď napište v minutách.)

Odpověď: _____

Nápověda 1 Na turistickém ukazateli najděte vzdálenost do Borohrádku.

Nápověda 2 Rychlost běhu je 10 km za 1 hodinu, do Borohrádku je ale vzdálenost o pětinu kratší.

O Heřmanovi z Bubna

Pověst z knížky Holicko – pověsti a povídačky

Za tureckých válek proslavil se velkým udatenstvím rytíř Heřman z Bubna. Ač z chudého rodu, stal se v královských službách polním maršálkem a sám král pana Heřmana nakonec vyslal jako posla do cizokrajných zemí. Na svém koni se vzácným mečem z damascénské oceli u pasu pan Heřman projel celým machometánským královstvím a na velikém korábu se nakonec plavil až do země mouřenínů. Heřman, veškeré bázně prostý, projížděl tam poušť a lovil divokou zvěř.

Jednou si Heřman vyrazil jako obvykle na lov. Už dlouho jel pouští, slunce nemilosrdně páliło, nepotkali ani živáčka, ani studnu, aby se s koněm osvěžili. Už byli oba unaveni, když v tom zaslechli ukrutné řvaní. A protože pan Heřman nikdy z boje neutíkal, pobídl koně ostruhami a vyrazili vpřed. Oř se sice vzpouzel, leč marně.

Za chvíli dorazili k dolině v písečných dunách a pán uviděl lva, jak se brání dvěma tygrům v nerovném boji. Pan Heřman nezaváhal ani chvíli. „Rytířský mrav mi káže, abych pomáhal slabšímu proti silnějšímu. Musím tedy lvu hned jít na pomoc,“ rozhodl se okamžitě, seskočil z koně a se štítem a mečem kráčel k zápasícím zvířatům. Osamocený lev po něm sice sekl tlapou, ale Heřman na to nedbal a dal se do boje s jedním tygrem. Jakmile lev poznal, že mu od Heřmana nehrozí žádné nebezpečí, pustil se do druhého tygra. Boj to byl lýtý, ale vítězný. Heřman zabil jednoho a lev druhého tygra. Král zvířat, jak lidé lvu přezdívali, však z boje vyšel s mnoha šrámy a krvavými ranami. Pan Heřman tedy ze své košile natrhal obvazy a zvíře zbrcené krví ošetřil. Lev neměl tolik sil, aby se bránil. Sotva stál na nohou. Ulehl tedy k nohám Heřmanovým a vděčně k němu vzhlížel.

Jaké bylo Heřmanovo překvapení, že sotva skočil na koně a odjížděl, lev jej následoval. Co noha nohu mine. Jakmile Heřman zastavil, zastavil se i lev. Jakmile se Heřman rozjel, lev šel dále za ním. Takový to byl vděčný a věrný lev. Pana Heřmana následoval nejen na jeho dalších cestách po zemi mouřenínů, ale i při jeho návratu domů do Čech.

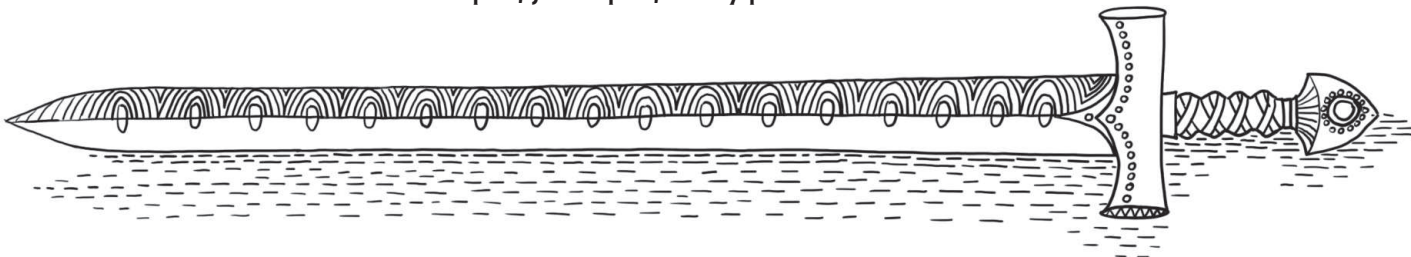
Dlouhá to byla cesta. Kůň Heřmanovi pošel a musel si obstarat jiného, lev však zůstával stále s ním. Kráčel za pánem jako pes a v lidech vzbuzoval hrůzu. Pan Heřman ho ale pokaždé vzal za hřívu a přede všemi ho hladil. Jako odměnu za své hrdinské skutky dostal nakonec Heřman z Bubna od krále dostatek peněz, za které si koupil městečko Horní Jelení s několika vesnicemi a dvory. I tam si lidé na pánova lvího společníka zvykli. Chodil všude s ním, jedli spolu a lev s pánem nocoval v jeho komnatě.

O Horní Jelení se pan Heřman staral jak náleží. O městečku se vyprávělo, že je všude země Páně a tady písek, pročť místní farář uvidí všechny své věřící teprve až nastane soudný den, neboť se budou vracet bůhví odkud z cizích zemí, když si nemohli doma z písku chleba opatřit, pan Heřman Jelení zveleboval.

Čas rychle utíkal a zdraví panu Heřmanovi přestávalo sloužit. V té době se pustil do stavby kostela. „Musím si pospíšet se stavbou, zdraví mi už tolik neslouží a chtěl bych po smrti ležet tady v hrobce,“ říkal Heřman své ženě. I lev byl již starý, sotva se ploužil a většinou polehával u krbu.

Přišel čas a pan Heřman se odebral na věčnost. Když dokonal, lev strašlivě zařval, přestal jíst a pít a třetí den pošel. Žalem mu puklo srdce. Pana Heřmana pak pohřbili do nové hrobky a společně s ním do ní uložili i pánova věrného lva, aby i po smrti zůstali přátelé spolu.

Vyprávělo se, že pan Heřman z Bubna ještě za života uložil v hrobce nesmírný poklad. Heřmanovi potomci ho prý najdou, až jednou rod zchudne. Když asi sto let po Heřmanově smrti hrobku otevřeli, našli pod hlavou starého válečníka lví kůži. Jenže ať kopali, jak kopali, žádný poklad nenašli.

Čtenářské úlohy k pověsti O Heřmanovi z Bubna pro žáky 1. a 2. stupně ZŠ

Příklady řešení některých úloh najdeš na webové stránce uvedené dole na tomto listě, pokud ne, zvládneš to sám/sama.

Vyhledej a zapiš význam slov:

a) udatenství _____

b) machometánské království _____

c) koráb _____

d) mouřenín _____

e) oř _____

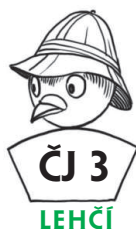

Odpověz na otázky:

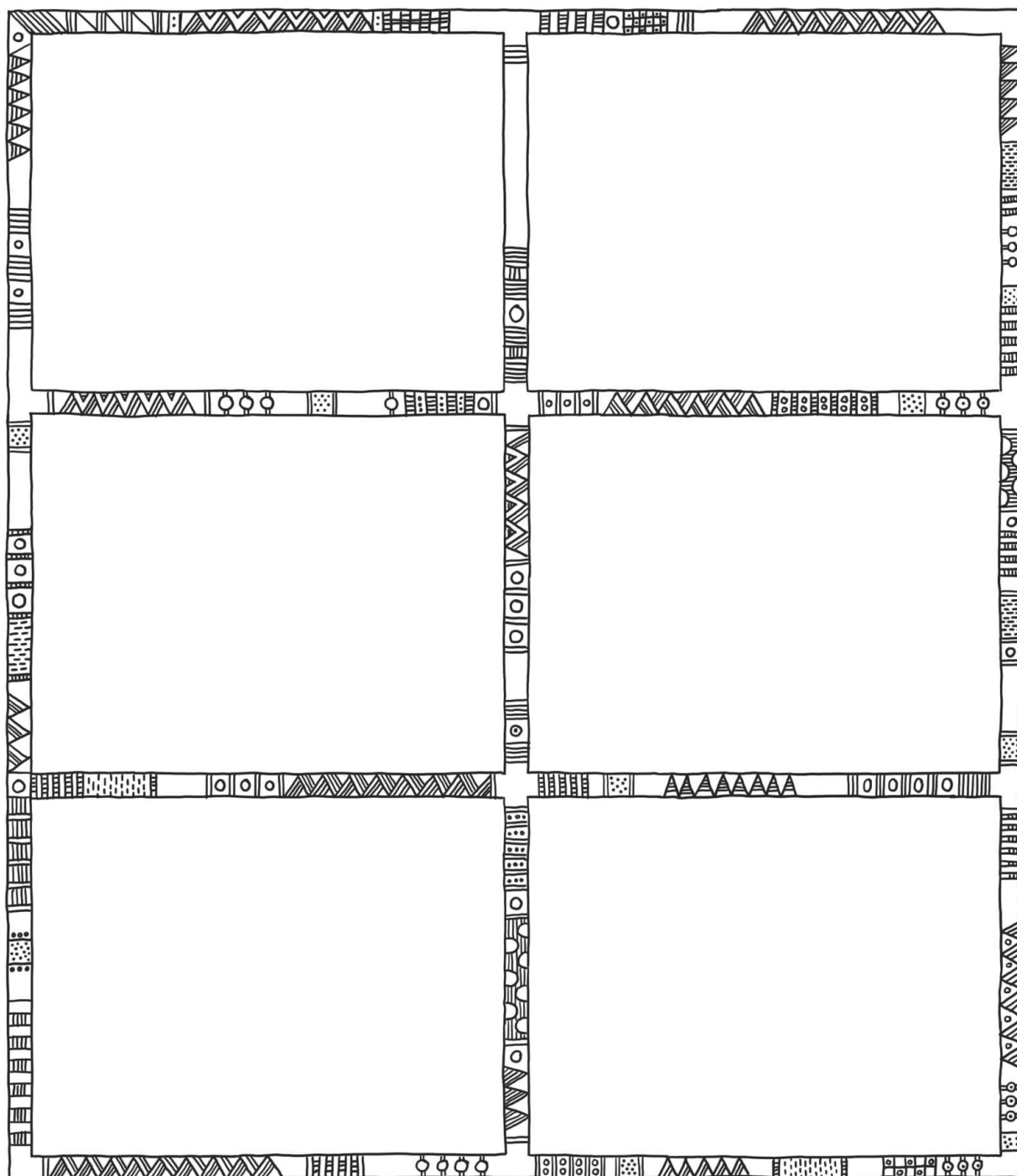
a) Proč myslíš, že lev následoval Heřmana až do Čech? _____

b) Jak souvisí lev s Českou republikou? _____

c) Vzpomeneš si na nějaký další příběh, kde lev bojoval po boku hrdiny, stal se jeho mazlíčkem a věrným přítelem?

Zakresli příběh Heřmana z Bubna jako komiks. Nezapomeň na bubliny s dialogy.

Vyber, zda tvrzení vyplývá z textu (ANO), či nikoli (NE):

- a) Heřman byl zrovna na lovu, když uslyšel řev. On i jeho kůň okamžitě bez zaváhání vyrazili k místu, odkud řev vycházel. **ANO** **NE**
- b) Lev se pokusil Heřmana zranit, než pochopil, že mu chce pomoci. **ANO** **NE**
- c) Heřman a lev bojovali dlouho proti dvěma tygrům, lev je dokázal zranit, rytíř je poté oba zabil. **ANO** **NE**
- d) Horní Jelení bylo bohaté místo, proto se Heřman rozhodl usídlit právě tady. **ANO** **NE**

Heřman při svých cestách nezapomínal ani na krásné slečny. Vytvoř mu profil na seznamovací aplikaci. Vyzdvihni jeho silné stránky, ale nezapomeň zmínit ani jeho slabiny. Bude mít na svoji princeznu dost času, nebo tráví většinu dne někde na výpravě?

SEZNAMKA Rytíř Heřman

O mně: _____

Koho hledám: _____

Vysvětlí, co znamená:

- a) Nepotkat ani živáčka _____

- b) Co noha nohu mine _____

- c) Všude země Páně a tady písek _____

- d) Odebrat se na věčnost _____
